

KANSAINVÄLISTEN YHTEISTUTKINTOJEN JA KAKSOISTUTKINTOJEN KEHITTÄMINEN: OPETUSMINISTERIÖN SUOSITUS

Yhteistutkintojen eurooppalainen tausta

Yhteistutkintojen (*joint degrees*) kehittäminen asetettiin yhdeksi eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tavoitteeksi Prahan julkilausumassa toukokuussa 2001. Bolognan prosessiin osallistuvien maiden opetusministerit päättivät Berliinin kommunikossa 19.9.2003 tukea ”aktiivisesti yhteisiin tutkintoihin johtavien opinto-ohjelmien kehittämistä ja niiden laadun asianmukaista varmistamista”¹.

Myös Euroopan komissio tukee yhteistutkintoihin johtavia yhteisiä opinto-ohjelmia: lukuvuonna 2004-05 käynnistettävien Erasmus Mundus -maisteriohjelmien on määrä johtaa ”yhteistutkintoon, kaksoistutkintoon tai useampaan tutkintoon”².

Yhteistutkinto-ohjelmista on laadittu kansainvälinen selvitys³. Selvityksen mukaan ohjelmia on jo perustettu useimmissa Euroopan maissa, joskaan kokonaismäärä ei vielä ole kovin suuri. Eniten ohjelmia on kauppatieteissä, oikeustieteissä ja hallintotieteissä. Suurin osa näistä on kahdenvälisiä maasteritason ohjelmia. Sekä maiden sisällä että niiden välillä näyttää olevan eroja siinä, montako tutkintotodistusta opiskelija saa. Eroja on myös sen suhteen, mikä taho tutkintotodistuksen myöntää.

Selvityksen mukaan yhteistutkintoja koskevia kansallisia ja kansainvälisiä menettelytapoja ja säädöksiä on syytä selventää. Vaikka yhteistutkintoja koskevan kansallisen lainsäädännön puuttuminen ei yleensä estä yhteistutkinto-ohjelmien toteuttamista, siitä voi seurata opiskelijan oikeusturvan kannalta vaikeasti ratkaistavia tilanteita.⁴

Opetusministeriö tuo tässä muistiossa esiin näkemyksensä yhteisten tutkintojen kehittämisen suuntaviivoista Suomessa. Suositukset koskevat erityisesti kansainvälisiä yhteistutkintoja, mutta korkeakoulut voivat soveltaa niitä myös suomalaisten korkeakoulujen keskinäisiin hankkeisiin.

Määritelmät

Periaatteessa yhteistutkinto-sanalla (*joint degree*) tarkoitetaan sellaista kahden tai useamman korkeakoulun yhdessä kehittämää ja järjestämää koulutusohjelmaa, joka johtaa yhteen tutkintotodistukseen. Kaksoistutkinnolla (*double degree*) puolestaan tarkoitetaan kahden tai useamman yhteistyökorkeakoulun yhdessä kehittämää ja järjestämää koulutusohjelmaa, joka johtaa kahteen tai useampaan tutkintotodistukseen, käytännössä yhteen jokaisessa yhteistyökorkeakoulussa.

Käytännössä eurooppalaisessa keskustelussa yhteistutkinto-termi (*joint degree*) kattaa useimmiten kummankin koulutusohjelmatyypin. Tässä muistiossa yhteistutkinnolla tarkoitetaan kahden tai

---

¹ ”Euroopan korkeakoulutusalueen toteuttaminen”. Julkilausuma. Korkeakoulutuksesta vastaavien ministerien konferenssi. Berliini, 10.9.2003.

<<http://www.minedu.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bologna/berliininkommunikea.pdf>>

² Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 2317/2003/EY 5.12.2003.

<http://europa.eu.int/comm/education/programmes/mundus/decision_fi.pdf>

³ Andrejs Rauhvargers: "Joint Degree Study". Julkaistu Christian Tauchin ja Rauhvargersin raportissa *Survey on Master Degrees and Joint Degrees in Europe*. European University Association, 9/2002.

⁴ Christian Tauch & Andrejs Rauhvargers: *Survey on Master Degrees and Joint Degrees in Europe*. European University Association, 9/2002.

useamman korkeakoulun yhdessä kehittämää ja järjestämää koulutusohjelmaa, joka johtaa yhteen tai useampaan tutkintotodistukseen. Määritelmä ei siis erota kaksoistutkintoja muista yhteistutkinnoista.

Ajankohtainen tilanne Suomessa

Varsinaisia yhteistutkinto-ohjelmia on suomalaisissa korkeakouluissa vielä varsin vähän. Muutamat yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat mukana kansainvälisissä ohjelmissa, jotka käytännössä johtavat useampaan tutkintoon – ja ovat siis kaksoistutkintoja (*double degrees*). Joidenkin korkeakoulujen hankkeet johtavat vain yhteen tutkintotodistukseen, jossa on maininta tutkinnon suorittamistavasta. Korkeakoulut ovat kuitenkin enenevässä määrin kiinnostuneita kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavien tutkintojen kehittamisestä.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmä kattaa tutkintoon johtavan koulutuksen osalta ainoastaan suomalaisen korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen. Rahoitusta voidaan tällöin osoittaa normilaaajuuden mukaisiin opintoihin, ei tätä laajempiin tutkintokokonaisuuksiin.

Opetusministeriön suositukset

Opetusministeriö pitää yhteistutkintojen kehittämistä tärkeänä osana korkeakoulujen kansainvälistymistä. Ministeriö pitää tärkeänä, että suomalaiset korkeakoulut kehittävät aktiivisesti yhteistutkinto-ohjelmia virallisesti tunnustettujen, laadukkaiden ulkomaisten korkeakoulujen kanssa.

Sellaisten yhteistutkintojen, jotka eivät kuulu minkään maan viralliseen tutkintojärjestelmään, asema on kansallisella ja kansainvälisellä tasolla vielä epäselvä ja vakiintumaton. Ongelma ratkeaa vain osittain kansainvälisten sopimusten täsmentymisen myötä.⁵ Opetusministeriö katsoo, että opiskelijan oikeusturvan varmistamiseksi yhteistutkinnot tulisi järjestää siten, että opiskelijan saama tutkinto kuuluu ainakin yhden maan viralliseen tutkintojärjestelmään.

Jos ohjelma ei johda virallisesti tunnustettuun tutkintoon, asian tulee selvästi ilmetä opiskelijoille tarjottavassa ennakkomateriaalissa. Jos ohjelman suorittamisesta annetaan todistukseksi epävirallinen "diplomi" tai muu vastaava, tästä todistuksesta tulee käydä selvästi ilmi, että kyse ei ole virallisesta tutkintotodistuksesta.

Opetusministeriö suosittelee, että korkeakoulut varmistavat yhteistutkinto-ohjelmia kehittäessään seuraavat asiat:

- (1) Yhteistyötä tekevät korkeakoulut laativat koulutusohjelmiin liittyvät tarkat kirjalliset sopimukset. Sopimuksissa sovitaan ainakin koulutusohjelman laajuudesta, opiskelijaksi ottamisesta, opiskelijan asemasta siihen liittyvine oikeuksineen, tutkintotodistuksen myöntämisestä ja kunkin korkeakoulun velvollisuuksista sekä ohjelman rahoituksesta.
- (2) Yhteistutkinnot perustuvat korkeakoulujen yhdessä tekemään huolelliseen opetussuunnitelmatyöhön.
- (3) Kaikki yhteistutkinto-ohjelmaan osallistuvat korkeakoulut ovat oman maansa asianomaisten viranomaisten virallisesti tunnustamia tai akkreditoimia.
- (4) Asianmukaisesta laadunvarmistuksesta huolehditaan ja laatuksiteereistä sovitaan etukäteen kirjallisesti korkeakoulujen välillä.
- (5) Varsinaisesta tutkintotodistuksesta käy selvästi ilmi, että opiskelija on osallistunut yhteistutkinto-ohjelmaan. Suoritetut opinnot kirjataan selkeästi tutkintotodistuksen liitteeseen.
- (6) Tutkintotodistuksen myöntävä korkeakoulu vastaa tutkinnon laadusta ja siitä, että tutkinto täyttää sille asetetut kriteerit.

⁵ Suomi on ratifioinut nk. Lissabonin sopimuksen (*Yleissopimus korkea-asteen koulutusta koskevien tutkintojen tunnustamisesta Euroopan alueella*, Lissabon 11.4.1997, SopS 9-10/2004). Sopimukseen ollaan vuoden 2004 aikana liittämässä suositusta yhteistutkintojen tunnustamiseksi.

- (7) Kaikki yhteistutkinto-opiskelijat suorittavat merkittävän osan opinnoistaan ainakin yhdessä ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa.
- (8) Ulkomaisissa yhteistyökorkeakouluissa suoritettut opinnot tunnustetaan täysimääräisesti osaksi kotimaassa suoritettavaa tutkintoa.
- (9) Jokainen osallistuva suomalainen korkeakoulu antaa tutkintotodistuksen niille opiskelijoille, joille se on myöntänyt tutkinnonsuoritusoikeuden.